

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in tiskarna: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Receptov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din za inostranstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davki posebej. Pošt. čeh. rač. 11.153. Telefon 3113

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Na praznik uedinjenja

Niso se še posušile naše solze, naša srca so še polna tuže in žalosti za blagopokojnim kraljem Mučenikom, in že smo tik pred prvim decembrom.

Jurij Petrovič Karadorde

Praznik našega narodnega osvobodjenja in uedinjenja nas je že 16 let združeval v spodbudi za resno in stvarno delo, za narod, združeval nas je v mislih na davno preteklost in vse borbe jugoslovanskega naroda za svobodo in uedinjenje. Letos pa bodo vse naše misli, vse naše duše združene ob spominu Nanj, ki je toliko žrtvoval za svoj narod, ob spominu na Njegova prizadevanja, njegove borbe in žrtve za edinstvo jugoslovanskega naroda.

Sredi junaške Sumadije se dviga nad Topolo Oplenac s svojo krasno cerkvijo, zadužbino kralja Petra Velikega Osvoboditelja in grobnico rodbine Karadordevič. Tam počiva Karadorde, veliki junak, ki je ravno v tej okolici postavil najtrdnjše temelje, na katere so poznejši rodovi gradili zgradbo svobode in uedinjenja vsega jugoslovanskega naroda. Njemu nasproti je grob kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja, ki je v času svojega vladovanja osvobodil ogromno večino jugoslovanskega naroda.

In danes je med temi belimi zidovi cerkve sv. Đorda na Oplencu tudi že poslednji dom blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Tja uhajajo naše misli na praznik uedinjenja in naše duše tre neizmerna bol, ko se klanjamo nad preranim grobom Njega, ki je bil simbol našega narodnega uedinjenja. — Bil je izvršitelj stoletnih sanj vseh delov jugoslovanskega naroda, a moral je pasti kot izvrševalec svojih idealov, pasti za veličino Jugoslavije.

Že površen pregled naše narodne zgodovine nam kaže neprestano stremljenje za uedinjenjem vseh Jugoslovancev v močno enotno državo. Od generacije do generacije prehaja ta ideja. Včasih se pojavlja kot neutešljiva želja celotnega naroda, včasih kot misel posameznikov, a včasih kot ideja zaprta v dušah idealnih delavcev, ki išče ob vsaki priliki izhoda in spontanega poudarka. Med našim narodom so nastajale države, ki so skušale združiti posamezne dele našega naroda in tudi dosegle v tem pogledu vidne uspehe, toda mogočni vladarji posamezniki niso imeli sebi enakih naslednikov in zaradi tega so propadle tudi njihove države.

Kako velika je bila želja Jugoslovancev po združitvi v enotno državo nam kažejo poskusi kralja Sama, Ljudevita Posavskega, kralja Tvrdka, Karadorde. Med idejne iniciatorje in propagatorje ideje uedinjenja v preteklem stoletju smemo prištevati Valentina Vodnika, Ljudevita Gaja, Stanka Vraza, Dositeja Obradovića, Josipa Jurija Strossmayerja in neštete vrste idealnih borcev, ki so žrtvovali vse za uresničenje ideje uedinjenja vseh Jugoslovancev v skupno državo.

Preko albanske Golgote je moral srbski narod in z njim zmagovalec pri Kumanovem in maščevalec Kosova. Toda po ogromnem in nepopisnem trpljenju je zasijala našemu narodu zarja svobode. — Na čelu jugoslovanskih čet se vračata kralj Peter Osvoboditelj in njegov sin, takrat regent Aleksander, kot zmagovalca v domovino. — Vračata se kot izvrševalca nešteti, stoletja trajajočih prizadevanj našega naroda.

Več stoletij trajajoče želje in upi vsega naroda so se uresničili, ko je blagopokojni Viteški kralj Zedinitelj proglasil l. 1918. uedinjenje vseh Jugoslovancev. In ravno On je moral žrtvovati svoje življenje za našo skupno domovino, za svoje ideale, za edinstvo naroda.

V teku svojega vladanja, kot regent in kot kralj Jugoslavije, je pokazal blagopokojni kralj Mučenik, kakšno mora biti

Nj. Vel. kralj Peter I. Veliki Osvoboditelj

delo za narod in državo. Ravno ker je v balkanski in svetovni vojni okusil vse gorje vojne vihre, je bilo posvečeno njegovu delu zadnjih let ideji svetovnega mira. V službi te ideje se ni strašil naporov in dela, marveč je, da ustvari boljše bodočnost svojemu narodu, potoval v Turčijo, Grčijo in Bolgarijo. Dobro se je zavedal, da se more le v miru pravilno razvijati naša država, da more le v miru stopati naš narod korak za korakom do končnega cilja popolnoma konsolidirane države, v kateri ves narod v zadovoljstvu služi samo eni ideji — ideji složnega dela za skupne koristi.

Na zadnjem koraku, tik pred uresničenjem svojih idealov je padel kot najdragocenejša žrtev krute usode.

Umrli je kralj, toda ostala nam je država, ostal je narod in tu je naše delo nujno potrebno.

Učiteljstvo je že v predvojni dobi mnogo delalo in žrtvovalo za jugoslovansko idejo, delalo je in pripravljalo teren za narodno osvobodjenje in uedinjenje. V povojni dobi je s svojim resnim in stvarnim delom med narodom mnogo pripomoglo h konsolidaciji razmer. Za svoja nešteta prizadevanja, za delo in tudi uspehe je prejelo priznanje z nazivom: »Steber jugoslovanskega nacionalizma«. Tudi v bodoče hoče dokazati, da se niiti za las ne umakne s svoje točno začrtane poti.

Raznovrstni kulturni problemi nam zastavljajo vedno nove naloge, ki pa so le nadaljevanje izvrševanja starih. Tem nalogam hočemo in tudi moramo posvečati največjo pažnjo. Kulturna dedščina, ki jo je naš narod prevzel iz prejšnjih časov je zelo raznolika, ker smo pač v preteklosti živeli v različnih kulturnih

razmerah. Naše narodno edinstvo in potrebe celokupnega naroda zahtevajo, da se odstranijo vse razlike. Učiteljstvo je v prvi vrsti poklicano, da posveti vso pažnjo delu za odstranitev vseh razlik in deluje na to, da se čim prej in čim bolj približamo vsaj enotni osnovni izobrazbi naroda, da čim prej usposobimo naš narod za kulturno enotnost.

Izoblikovanje kulturne enotnosti naroda začnemo ravno pri osnovni izobrazbi v narodni šoli. Radi tega moramo tudi ob tej svečani priliki poudariti, da je šola učiteljsko stremljenje od l. 1918. za tem, da se naj v tem pogledu ustvari solidna baza za nadaljnje delo. Zdrav in v osnovni izobrazbi dobro podkovan naraščaj nam more nuditi najboljšo garancijo za pravilen razvoj našega naroda v bodočnosti. Delo med narodom, grajeno na take trdne temelje, more postati najkrepkejša opora za razvoj prave nacionalnosti, za razvoj konstruktivnega nacionalizma.

Mnogo so žrtvovali naši predniki za svoj narod in v pogledu požrtvovalnosti nam morajo biti za vzor v vsakem pogledu. Ob tej trditvi in ob prvi proslavi našega uedinjenja po žalostni smrti kralja Mučenika si moramo postaviti kot geslo te njegove, za razvoj našega naroda velepomembne besede: »Jugoslavija bo dostojna slavni zmag, ako vzgaja svoja pokolenja na večnih primerih naših nacionalnih mučnikov in junakov«. In danes prištevamo tudi Njega že v vrste najslavnejših jugoslovanskih mučnikov in junakov. Ravno On nam je najsvetlejši vzor dela in požrtvovalnosti za skupne narodne interese. — Zapustil nam je plod svojega prizadevanja, zapustil nam je svoje ideale za katere je živel, za katere je žrtvoval vse svoje delo.

Nj. Vel. Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj

Resnost časa zahteva od nas, da se ob prestopu v 17. leto naše svobodne in uedinjene domovine zavedamo svojih dolžnosti. Vsak posameznik, kakor tudi ves stan mora biti pripravljen žrtvovati vse svoje delo v korist skupnosti.

Ako hočemo doseči s svojim delom one uspehe, ki so potrebni za popoln predek naše domovine Jugoslavije, in ki bodo pripomogli vsakemu posameznemu članu našega naroda do one intelektualne stopnje, ki mu je nujno potrebna za popolno gospodarsko osamosvojitve, tedaj moramo imeti mir. Potreben nam je mir v notranjosti naše države, potreben tudi svetoven mir, za katerega je moral žrtvovati svoje življenje kralj Zedinitelj. Vsaka tudi najmanjša nesloga med narodom je velika ovira stvarnemu in resnemu delu. In zato mora iti naše stremljenje prvenstveno za tem, da bomo svoje kulturno in gospodarsko delo med na-

rodom usmerili tjakaj, kjer smo si zagotovili ali priborili s slogo med ljudmi najplodnejša tla za uspehe. — Sloga nam je tudi neobhodno potrebna, da ohranimo

Nj. Vel. kralj Peter II.

vse, za naš narod tako potrebne in s težkimi borbami pridobljene dobrine.

Naše uedinjenje ni nastalo spontano, marveč je plod večstoletne borbe. Tudi ni uedinjenje delo poedincev, marveč so ga stoletja ustvarjala mnoga narodova pokolenja. Vzrastlo je iz tal, napojenih z mučeniško in junaško krvjo, a uspevalo bo le z resnim delom vsakega posameznika in nas vseh.

Letos praznujemo prvič praznik uedinjenja pod vladjo našega mladega kralja Petra II. Roka usode je posegla tako odločilno v njegovo življenje in ga postavila še tako mladega, tako neizkušnega na čelo jugoslovanskemu narodu, postavila ga za krmilarja jugoslovanske državi. Ravno dejstvo, da ne more, ker pač še nima življenjskih izkušenj, vladati sam, nam nalaga še večjo nalogo, da se danes strnemo vsi v močno in nerazdružljivo falango okoli svojega mladega vladarja in prisegajoč mu zvestobo zaobljubimo, da bo vse naše delo, ves naš trud in vse naše prizadevanje posvečeno le koristim naroda, koristim države.

Učiteljstvo je s svojim dosedanjim delom pokazalo, da je pravilno doumelo veličino jugoslovanskega narodnega uedinjenja in tudi v bodoče hoče služiti tej ideji, služiti onim velikim idealom, za katere so živeli in umirali najplemenitejši možje v zgodovini jugoslovanskega naroda.

Cerkev sv. Đorda na Oplencu

Žrtve prednikov naj nam bodo vzor in naše delo ne bo težko. Vzor naj nam bo največja žrtev Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je s svojo smrtjo dal življenjski pečat našemu uedinjenju.

Združeni v delu za srečno bodočnost našega naroda kličemo:

Čuvati hočemo Jugoslavijo! —ž.